

módon viselkedett az amerikaiakkal szemben.⁴³

Az ő megfogalmazásában a béke és egyetértés már nem olyan feltétel nélküli, mint az elnök levelében: „Semmifajta barátság sem tud hosszútávon fennmaradni, míg Japán nem tesz le arról, hogy az amerikaiakkal ellenségként bánjon” – írta.⁴⁴

Perry második levele

A levél mellett átadott fehér zászló és Perry hozzá fűződő üzenete figyelmeztette a japán felet arra, hogy ha fegyveres összetűzésre kerülne sor, akkor az amerikai hajók győzelmet aratnának. A fehér zászló kitűzésével azonban fegyvernyugvást kérhetnek majd a legyőzött japánok.

A levelek hangneme közti különbség Burcin szavaival élve: „(...) akár szándékosan akár nem, komolyan összezavarta a japán kormányzatot”.⁴⁵

A levelek fogadtatása

A széthúzások, gazdasági és szociális feszültségek által sújtott bakufuban a shōgun helyett a tanácsosok jutottak egyre nagyobb hatalomhoz. Egyikük, az 1845 óta vezető tanácsosként komoly hatalommal rendelkező Abe Masahiro 阿部 正弘 volt az, aki a külföldiek ügyeivel foglalkozott. Schroeder jellemzése alapján „nem olyan erős jellemű egyéniség volt, aki megegyezést elérve választ adott volna egy válságra”.⁴⁶ A törekeny kormányzati helyzetet az sem javította, hogy augusztus 25-én elhunyt az addigi shōgun, Ieyoshi 家慶. Utóda a 39 éves Iesada 家定 lett.⁴⁷

Az amerikai hajók távozását követően a bakufu olyat tett, amire korábban nem volt példa: kikérte a daimyók véleményét a Perrynek adandó válaszról. Ehhez egy Japánban máig gyakorta használt módszert, a körlevél kiküldését választotta. A daimyók pedig egyénileg fejezhették ki a véleményüket.⁴⁸

A beérkezett válaszok nagyfokú megosztottsága mindenki számára nyilvánvalóvá tette a rendszerben rejlő feszültségeket. Sok pártolója akadt az amerikaiaktól való elzárkózásnak és a feléjük való nyitásnak is. Az előbbieket egyik szószólója Tokugawa Nariaki 德川 斉昭, Mito daimyója, míg a másik csoporté Ii Naosuke 井伊 直弼, Hikone daimyója volt.

Tokugawa Nariaki a levelében tíz indokot sorolt fel az idegenekkel vívandó háború mellett. A külföldiekkel való megegyezés esetén többek közt óva intett a kereszténység újbóli megerősödésétől, a japán fémkészlet csökkenésétől és az akkori társadalmi rendet felforgató nyugati hatásoktól. Véleménye szerint az addigi történelme során a külföld felé „katonai eltökéltséget és vitézséget” mutató Japánnak fel kellett készülnie partjainak védelmére, és a bakufunak határozottan ki kellett állnia az amerikaiak ellen. Ha azonban teljes mértékben kiszolgáltatná az amerikaiak érdekeit, akkor „a hatalmas urak fölötti irányítását veszélyeztetné” és a

⁴³ A kereskedni akaró *Morrisonra* löttek a partvédő ütegek, a *Lagoda* és *Lawrence* bálna-vadász hajók legénységét pedig foglyul ejtették a japán hatóságok. Burcin 5., 31., 35.

⁴⁴ Spalding 163.

⁴⁵ Burcin 70.

⁴⁶ Schroeder 202.

⁴⁷ Ken Yamaguchi; Ernest Mason Satow (transl.): *Kinsé Shiriaku*. F.R. Wetmore & Co., Yo-kohama, 1876. 2.

⁴⁸ A körlevél máig használt módszeréről lásd: Danian Zhang – Kenji Kuroda: *Beware of Japanese Negotiation Style: How to negotiate with Japanese Companies*. *Northwestern Journal of International Law & Business*, 1989. 10. sz.